శత్రుత్వాలు

వేపచెట్టు నాకు తెలుసు. దాని ఎదుగుదల నాకు తెలుసు. ఏభైఏళ్ళ నుంచి చూస్తున్నాను. దాన్ని ఎవ్వరూ వేయలేదు. దానంతట అదే మొలిచింది. మొక్క అయింది. దాన్ని చలపతి మాస్టారు చూశారు. వెదురు కర్రలూ, ముళ్ల కంపలూ తెచ్చి దాని చుట్టూ కంచె వేశారు. రోజూ ఉదయం నీళ్ళు పోస్తుండేవారు అది పెద్దదవుతోంది. శత్రుత్వాలు ఎవరికీ తప్పవు. మేకలూ, పశువులూ, లాగేసి కొరికేస్తూ వుండేవి. అయినా అది చలపతి రక్షణలో పెద్దదయింది. మేకలకూ, పశువులకూ అందకుండా ఎదిగిపోయింది. అయితే - మనిషికి అందనిది ఏదీ వుండదు! పళ్ళు తోముకోడానికి పుల్లలకోసం విరిచేస్తూ వుండేవాళ్ళు. అంతలో చలపతి పదవీ విరమణ చేసేశారు. తెల్లవారుజామునే అక్కడికివెళ్ళి కూర్చుండేవారు. పుల్లలు విరచకుండా చూస్తుండేవారు. ఆ విధంగా ఆ చెట్టు చాలా పెద్దదయింది. ఆ వీధికి విశ్రాంతి స్థలం అయింది. పిల్లలకి ఆటస్థలం అయింది. ఆ వీధికి ఆనందాన్నీ ఆరోగ్యాన్నీ ఇస్తోంది.

★ ★ ★

చలపతి ఇల్లు అక్కడికి చాలా దగ్గరగా వుంది. జాగా బాగా పెద్దదే అయినా, ఇల్లు చాలా చిన్నది. రెండు గదుల మట్టి గోడల ఇల్లు. వెదుళ్ళతో తాటి చెక్కలతో తాటి కమ్మలతో నేసిన ఇంటికప్పు. ఆయన జీవితమంతా ఆ ఇంట్లోనే గడిచిపోయింది. పేదరికంలోనే వెళ్ళిపోయింది.

చనిపోయే ముందురోజున, రోజంతా వేపచెట్టుకిందే గడిపారు. వేపచెట్టు గాలి పీలుస్తూ తుదిశ్వాస విడిచిపెట్టేశారు. చెట్టు మిగిలింది. ఆయన పోయారు. ఆ చెట్టులో చలపతి సజీవంగా కనిపిస్తారు. ఎందుకంటే - నిర్మాణశీలతలో మనిషి మరణం తరువాత కూడా జీవిస్తాడు! ఆయన మరణం తరువాత ఆ ఇల్లు ఆయన కొడుకు ముత్తేలబాబు చేతుల్లోకి వెళ్ళిపోయింది. వేపచెట్టు ముష్టివాడి చేతుల్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

★ ★ ★

ముష్టివాడు నాకు తెలుసు. అతడి పెరుగుదల నాకు తెలుసు. ఏభై ఏళ్ళ నుంచీ చూస్తున్నాను. అతడు ఏ ఎదుగుదలనూ ఆశించలేదు. ఎదుగుదల కోసం ఏ పనీ చేయలేదు. అతడి ఎదుగుతల వయసులో మాత్రమే వుంది.

చలపతి ఇంటి జాగాలో వెనుకవైపున ఓ మర్రిచెట్టు వుంది. అది వీధిలోకి కూడా బాగా విస్తరించేసింది. ముష్టివాడు ఆ నీడన నివాసం ఏర్పర్చుకున్నాడు. ఆ చెట్టు చలపతి ఇంటి మీదికి కూడా బాగా విస్తరించేసింది. రోడ్డు మీదకు కూడా ఎంతో విస్తరించేసింది. ముష్టివాడికి తన పుట్టుక తెలీదు. పేరు తెలీదు. సాధువుల సత్రంలో పెరిగాడు. సాధువులని పిలువబడే ముష్టివాళ్ళ చేతుల్లో పెరిగేడు. తల్లిదండ్రులెవరో తెలీదు. ఓ సాధువు చదువు చెప్పేడు. రామదాసు కీర్తనలు నేర్పాడు. తెలుగు బాగా నేర్చేడు. బాల్యం అలా గడిచాక, స్వతంత్ర జీవనం కోసం బయటకు వచ్చేశాడు. మర్రిచెట్టు కింద స్థిరపడ్డాడు. రామదాసు కీర్తనలు పాడుతూ, ఇల్లిల్లూ తిరుగుతూ, ముష్టి ఎత్తుకుంటూ బతుకు ప్రారంభించేడు. ఆ తరువాత రామదాసుగా అతడి పేరు స్థిరపడిపోయింది.

ఓ రోజున చలపతి రామదాసుని పిల్చేరు. "రామదాసూ! మర్రిచెట్టు బాగా విస్తరించేసింది. నాకే కాకుండా వీధి ప్రజలందరికీ ఇబ్బందిగా తయారైంది. అనారోగ్యాన్ని కలిగిస్తోంది. అంతేకాకుండా, రోడ్డు మీద నడిచేవాళ్ళ నెత్తిమీదా బట్టల మీదా పక్షులు రెట్టలు వేస్తున్నాయి. ప్రజలు బాధపడుతున్నారు. రోడ్డు పక్కన వేసిన ఏ మంచి మొక్కలూ బతకడం లేదు. మా ఇంటి జాగాలోనూ అంతే. మర్రిచెట్టు తన బాగే తను చూసుకుంటుంది. ఇతర మొక్కల్ని బతకనీదు! ఎదగనీదు! ఇబ్బందిగా తయారైంది! నరికించేద్దామనుకుంటున్నాను...."

'మీ ఇష్టం! మీ చెట్టు!' అని రామదాసు రెండే రెండు మాటలు చెప్పేడు. తన సామానంతా తీసుకొని వెంటనే వేపచెట్టు దగ్గరకు వెళ్ళి, ఇటూ అటూ చూసి ఆ చెట్టు కింద నివాసం ఏర్పర్చుకున్నాడు.

చలపతికి మతిపోయినట్లయింది. ఏమి చేయాలో తోచలేదు. వెంటనే రామదాసు దగ్గరికి వెళ్ళాడు. 'రామదాసూ! వేపచెట్టు ఎందరికో మంచిగాలి, చల్లని నీడ ఇస్తోంది. వీధి ప్రజలు ఇక్కడ విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నారు. పిల్లలు ఆడుకుంటున్నారు. అందరికీ ఉపయోగపడుతోంది. నువ్వు ఇక్కడ చేరిపోయావు! ఎందరికో ఇబ్బంది అవుతుంది! అందరికీ ఉపయోగపడకుండా పోతుంది! నీ ఒక్కడికే ఉపయోగపడేలా తయారవుతుంది! ఆలోచించుకో!' అని చలపతి చెప్పేరు.

'ఇది వీధి చెట్టు! ఇది అందరిదీనూ! నీకెంత హక్కువుందో నాకూ అంతే హక్కు వుంది! శుభ్రంగా ఉంచాలని నాకు తెలుసు! నువ్వెళ్ళు! నీ పని చూసుకో!'

అని రామదాసు కసిరేడు. చేయగలిగిందేమీ లేక చలపతి విషాదంగా ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

★ ★ ★

చలపతి పోయాక, రామదాసు ఆ చెట్టు తనే వేసి పెంచి పెద్దది చేసినట్లు అందరికీ చెప్తున్నాడు. నమ్మిస్తున్నాడు. పిల్లల్ని ఆడుకోడానికి రాకుండా అడ్డుకుంటున్నాడు. దేవుడి బొమ్మలూ, విగ్రహాలూ పెట్టి ఏవేవో పూజలు చేస్తున్నాడు. పెద్దలు కూడా రాకుండా తయారుచేశాడు. ఆ చెట్టుని తనదిగా చేసేసుకున్నాడు.

ఇంటింటా తిరుగుతూ ముష్టి ఎత్తుకుంటాడు. నాటుసారా తాగుతూ రామదాసు కీర్తనలు ఉత్తేజంగా పాడుతాడు. ఆడవాళ్ళను తెచ్చుకుంటూ వుంటాడు. నాటుసారాకి తోడు ఆడది కూడా వుండడం వల్ల తన్మయత్వంలో ఎంతో ఉత్తేజంగా మధురంగా పాడుతాడు.

★ ★ ★

చలపతి కొడుకు ముత్తేలబాబు నాకు తెలుసు. బాల్యం నుంచీ నాకు తెలుసు. ముత్తేలబాబుకి చదువులో చురుకుదనం లేదు. పనుల్లో మాత్రం పరమ పదునుగా వుండేవాడు. చలపతి ఆశించినట్లుగా అతడు పెరగలేదు. చలపతి బాధపడుతూ వుండేవారు. అతికష్టం మీద బి.ఏ. పూర్తిచేశాడు.

విశాఖపట్నంలో స్టీల్‌ప్లాంటు పనులు ప్రారంభమయ్యాయి. మరో రెండు పెద్ద ప్రభుత్వరంగ సంస్థలు రావడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ప్రైవేటు సంస్థలూ - పెట్టుబడిదారీ వర్గాలు - విశాఖకు రావడం మొదలైంది. భూమి ధర బాగా పెరుగుతూ వస్తోంది. ముత్తేలబాబు బయట నుంచి వచ్చిన కొందరు పెద్ద వ్యాపారులతో పరిచయం ఏర్పర్చుకున్నాడు. ఐదుగురు కలిసి సంస్థగా ఏర్పడ్డారు. ముత్తేలబాబు అందులో ఒకడిగా చేరేడు. తండ్రి మిగిల్చిన ఇంటి జాగాలో కొంత అమ్మేసి ఆ సంస్థలో వాటాదారునిగా చేరేడు. కాంట్రాక్టు పనులు మొదలెట్టారు. లాభాలు బాగా రావడం మొదలైంది. కొంతకాలం పోయాక, ముత్తేలబాబు మిగిలిన జాగాలో సినిమాహాలూ, మందుల షాపూ, చిన్న విశ్రాంతి భవనం కట్టించేడు. ఊరికి దూరంగా చవగ్గా జాగాకొని సొంత ఇల్లు కట్టించుకున్నాడు.

సినిమా హాల్లో సినిమా లాభాలే కాకుండా, నీలి బొమ్మల లాభాలు బాగా వస్తున్నాయి. మందుల షాపులో నకిలీ మందుల లాభాలే కాకుండా, అక్రమ

మద్యం వ్యాపార లాభాలు బాగా వస్తున్నాయి. విశ్రాంతి భవనంలో జూదాలూ, వ్యభిచారాలూ, లాభాలు కురుస్తున్నాయి. ఆ విధంగా ముత్తేలబాబు పెద్ద ఆస్తిపరుడయ్యాడు. కోట్లు సంసాదిస్తున్నాడు.

కొత్త తరానికి కొత్త రాజకీయాలు కావాలని ముత్తేలబాబు గుర్తించేడు. అప్పట్లో సంచలనాత్మకంగా వచ్చిన కొత్త రాజకీయ పార్టీలో చేరిపోయాడు. రాజకీయవ్యవస్థ విలువలను కోల్పోయి వ్యాపారంగా మారిపోయింది. ముత్తేలబాబు రాజకీయ వ్యాపారంలో పదునుగా పనిచేస్తున్నాడు. లాభాలు నొల్లుకుంటున్నాడు. కొల్లగొడుతున్నాడు.

చలపతి ఆశించింది వేరు. ఆ తరం వేరు. ఆ తరం వెళ్ళిపోయింది. ముత్తేలబాబుల తరం వచ్చేసింది. మన రాజకీయ సామాజిక వ్యవస్థను ముత్తేలబాబులే నడుపుతున్నారు. 'డబ్బు సంపాదించాలి. కష్టపడకుండా తేలిగ్గా సంపాదించాలి. తక్కువ కాలంలో కోట్లుకోట్లు కొల్లగొడుతూ కూడబెట్టాలి. ఆధిపత్యం రావాలి'. ఇదే ముత్తేలబాబుల వర్గాన్నీ, తరాన్నీ నడుపుతోంది. ఆ విధంగా బాగుపడ్డవాళ్ళు, తమ బాగుని చూసి సంతోషించేవాళ్ళూ వుండాలని కోరుకుంటారు. ముత్తేలబాబు కూడా అంతే. అందుకోసం అప్పుడప్పుడు వచ్చి నన్ను కలుస్తూ వుంటాడు.

★ ★ ★

ఓ సంవత్సరం అవుతోంది. ముత్తేలబాబు ఏదో బాధపడుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నాడు. అయితే - ఏమీ చెప్పలేదు. ఈ మధ్దిన ఓసారి నా దగ్గరకు వచ్చేడు. శత్రుత్వాల గురించి కొద్దిగా మాట్లాడేడు.

'శత్రుత్వాలు ఎందుకు ఎలా వస్తాయో తెలీదు! ఏదో శత్రుత్వం నన్ను క్రూరంగా వేటాడుతోంది?'

'మీ సంస్థ దోపిడీలు చేస్తోంది! నువ్వు ప్రజల బలహీనతల్నీ, నిస్సహాయతనూ డబ్బుగా మార్చుకుంటున్నావు! శత్రుత్వం లేకుండా ఎలా వుంటావ్?!'

'ఎవరి పీకలో కోసేసో, ఎవరి ఆస్తులో కబళించేసో నేను ధనవంతుణ్ణి కాలేదు. అలా చేస్తే, అది వ్యక్తి శత్రుత్వం అవుతుంది. కార్పొరేట్ వ్యవస్థ వేరు! ముఠా వ్యాపారం! ముఠా దోపిడీ! ప్రత్యేకించి ఏ వ్యక్తినో కాకుండా, వారి వారి

అవసరాల ఆధారంగా, వ్యవస్థలోని అవకాశాలూ, లోపాలూ ఆధారంగా, అందర్నీ దోచుకోడం! అటువంటప్పుడు, వ్యక్తి శత్రుత్వాలకు తావులేదు! వర్గ శత్రుత్వం ఉంటుంది! దానివల్ల నాకు ఏ ఇబ్బందీ లేదు!'

'రాజకీయ వ్యాపారానికి సంబంధించిన దోపిడీ ఏమో? ఆ దోపిడీ శత్రుత్వంగా మారిందేమో?'

'కాదు! అది చాలా రహస్యంగా జరుగుతుంది! అది తెలీడం అంత తేలికకాదు! తెలిసినా బయటపెట్టడానికి భయపడతారు! అదికాదు?'

'అలా కాకపోతే అసూయ కావొచ్చు!'

'అదీ కాదు! అసూయ మానవ బలహీనత! అది చిన్న శత్రుత్వమే కానీ, బలమైన శత్రుత్వం కాజాలదు! ఏడుపే ఉంటుంది! అవకాశం దొరికితే దెబ్బతీస్తారు! అంతే!'

'ఆశ్చర్యంగా వుంది?!'

'అందుకే మీతో చెప్పుకుంటున్నాను, ఏం చేయాలో తెలీడం లేదు. ఆ శత్రుత్వం ఎందుకో తెలీడం లేదు.' అలా కొంతసేపు శత్రుత్వం గురించి మాట్లాడేక, స్నేహాల గురించి కూడా కొద్దిగా మాట్లాడి వెళ్ళిపోయాడు.

★ ★ ★

ఓరోజు సాయంత్రం ముత్తేలబాబు మా ఇంటికి వచ్చాడు. 'మంచి సినిమా వచ్చింది. మా హాల్లో ఆడుతోంది. కొంతసేపు తీరిగ్గా మాట్లాడుకుందాం. ఆ తరువాత సినిమా చూద్దాం. రండి!' అని నన్ను తీసుకెళ్ళేడు. విశ్రాంతి భవనంలో బాల్కనీలో కూర్చున్నాం.

'చాలా రోజులైంది. నిద్ర పట్టడంలేదు. శత్రుత్వాన్ని భరించలేకపోతున్నాను. క్రూరంగా హింసిస్తోంది. మనసుకి స్తిమితం లేకుండా పోతోంది. భయంభయంగా వుంటోంది. మంచి మద్యం సేవించినా నిద్ర రావడంలేదు. పరస్త్రీలతో సుఖిస్తున్నా నిద్ర రావడం లేదు. ఏం చేస్తున్నా శత్రుత్వమే కళ్ళముందు కదుల్తోంది. ఏం చేయాలో తెలీడం లేదు' అని అన్నాడు.

అంతలో ఎదురుగా వేపచెట్టు కింద రామదాసు మావేపు చూస్తూ నిటారుగా

నిలబడ్డాడు. ముత్తేలబాబువేపు వేలు చూపిస్తూ సారా మత్తులో ఊగిపోతూ గంభీరంగా కేకలు వేస్తున్నాడు.

'చలపతి బాబు ఏం చేశాడు?! చెడ్డేకాని మంచి చేయని మర్రిచెట్టును నరికించేశాడు! పదిమందికి పనికొచ్చే వేపచెట్టును పెంచి పెద్దది చేశాడు! అయితే – నువ్వేంటి? మర్రిచెట్టులా ఎదిగిపోతున్నావు! నీకూ నాకూ తేడా ఏంటి? ముష్టోడికి నీకూ తేడా ఏంటి? ఇద్దరూ పరుల కష్టాన్ని కాజేస్తూ బతుకుతారు! అంతేకాదు, నీలాటోడు పరులను దోచుకుంటూ మర్రిచెట్టులా ఎదిగిపోతాడు! ముష్టోడు నేరాలు సెయ్యడు! నీలాటోడు సెయ్యని నేరవంటూ ఏటీ వుండదు! నువ్వెంతో గొప్పోడివని ఎందుకనుకుంతన్నావ్? ఎలాగ అనుకుంతన్నావ్? నేనే నీకంటే గొప్పోణ్ని! నేనే నీకంటే మంచోణ్ణి! నేనూ, నువ్వూ – నాలాటోళ్ళూ, నీలాటోళ్ళూ – ప్రజలకు శత్రువులం! నేను చిన్న శత్రువుని! నువ్వు పెద్ద శత్రువువి!'

ఆ విధంగా రామదాసు నాటుసారా మత్తులో రంకెలు వేస్తూ, తెలుగు బాగా రావడం వల్ల తడుముకోకుండా గంభీరంగా కేకలు వేశాడు.

ముత్తేలబాబు మౌనంగా వుండిపోయాడు. అతణ్ని భయపిస్తున్న శత్రుత్వం ఏంటో తెలిసిపోయింది! అతడు ప్రజాశత్రువు కావడమే అతణ్ని వెంటాడుతున్న శత్రుత్వం అని నాకు చెప్పాల్సిన అవసరం లేకుండా పోయింది!

★ ★ ★

రోజూ వేపచెట్టు దగ్గరకు వెళ్తున్నాను. రామదాసు బతికున్నాడో లేదో చూస్తున్నాను. ఆ పని అనుకోకుండా అదనంగా నా మీద పడింది!

★ ★ ★

(ఆదివారం ప్రజాశక్తి – 31.10.2004)